

Broj: 03-04-1954/2025
Sarajevo, 26.12.2025. godine

PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Predstavnički dom

gosp. Almedin Aliefendić, poslanik
gosp. Ivan Miličević, sekretar ✓

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO**

Primijeno: 29-12-2025			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/11	- 02-	746	25

Predmet: Odgovor na poslanička pitanja

Poštovani,

U skladu sa odredbama člana 75. Poslovnika o radu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine - Prečišćeni tekst ("Službene novine Federacije BiH", br. 6/10, 37/10, 62/10, 39/20 i 67/21), a u vezi sa članom 116. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24), u prilogu Vam dostavljam akt Federalnog ministarstva okoliša i turizma, broj: 05-19-713/25 od 24.12.2025. godine, koji sadrži odgovor na poslanička pitanja, koja je postavio poslanik Almedin Aliefendić.

S poštovanjem,

SEKRETAR VLADE

dr. sci. Edita Kalajdžić

Prilog: kao u tekstu

Broj: 05-19-713/25
Sarajevo, 24.12.2025.godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
V L A D A
S a r a j e v o

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Vlada Federacije BiH
N/r: Sekretara

PRIMLJENO: 25.12.2025			
Organizaciona jedinica	Klasifikacija	Redni broj	Broj priloga
03-04-1954/25			

PREDMET: Odgovor na Zastupničko pitanje; dostavlja se
Veza: Vaš akt broj: 03-04-1954/25 od 27.11.2025.godine

Vašim aktom, broj i datum iz veze, na adresu Federalnog ministarstva okoliša i turizma dostavljena su zastupnička pitanja koja je, na 26. redovnoj sjednici Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, postavio zastupnik Almedin Aliefendić. Po pojedinim, niže navedenim zastupničkim pitanjima, dajemo sljedeće odgovore:

1. „Na koji način se definiše i tumači granična vrijednost TOC-a za cementare, posebno imajući u vidu da se u takvim postojenjima spaljuje i razni otpadni materijal, uključujući RDF gorivo?“

Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada („Sl. novine FBiH“, br. 12/2005 i 102/2012), Prilogom II definirane su odredbe za cementne peći u kojima se vrši suspaljivanje otpada, godišnje obrade veće od 50 tona otpada, sa definisanjem graničnih vrijednosti emisije pojedinih zagađujućih materija. Po istom definisana je GVE za ukupni organski ugljik (TOC) u iznosu 10mg/m³.

U skladu sa Direktivom 2010/75/EU a prema prilogu II navedenog pravilnika „Nadležno tijelo može da dozvoli odstupanja za granične vrijednosti emisija iz ove tačke kada TOC i SO₂ ne nastaju kao rezultat suspaljivanja otpada.“ U konkretnom slučaju operatera HM Cement Kakanj prema njihovim analizama ulaznih sirovina povećana vrijednost TOC je uzrokovana sastavom osnovne sirovine za proizvodnju klinkera (kamen krečnjak) koja je bogata organskom tvari (u konkretnom slučaju ugljem).

2. „Zbog čega se, uprkos kontinuirano lošem kvalitetu zraka u Kakanju i zdravstvenim posljedicama za stanovništvo ne vrše češća mjerenja dioksina, furana i policikličnih aromatskih ugljikovodika (PAH)? Molim da mi se dostave rezultati ovih mjerenja za operatera TC Heidelberg Materials Kakanj za posljednje dvije godine. Prema važećem Pravilniku o uvjetima spaljivanja otpada, ova mjerenja se obavljaju samo dva puta godišnje, što smatram nedovoljnim.“

Važećim Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada („Sl. novine FBiH“, br. 12/2005 i 102/2012), odredbom člana 11. stav 2. alineja 3. definisano je najmanje dva mjerenja godišnje za teške metale, dioksine i furane, jedno mjerenje najmanje svaka tri mjeseca se provodi u toku prvih 12 mjeseci rada. U Članu 11. stav 7. ovog Pravilnika se navodi: „Nadležno ministarstvo može okolinskom dozvolom odobriti smanjenje učestalosti za periodična mjerenja za teške metale sa dva puta godišnje na jednom u dvije godine, a za dioksine i furane sa dva puta godišnje na jednom godišnje, pod uvjetom da su emisije koje rezultiraju iz spaljivanja ili suspaljivanja ispod 50% graničnih vrijednosti emisije utvrđenih u Prilogu II i V ovog pravilnika i da postoje kriteriji za ispunjavanje zahtjeva.“ Ovo ministarstvo nije razmatralo mogućnost smanjenja učestalosti predmetnih mjerenja.

Prema dostupnoj literaturi u cementnoj industriji zbog visokih temperatura sagorijevanja, polihlorirani dibenzo-dioksini i furani (PCDD/F) se jedva mogu naći u tragovima. Često su ispod donje granice detekcije. Iz tog razloga je prema WBC – CSI Protokolu propisana frekvencija mjerenja polihloriranih dibenzo-dioksina i furana (PCDD/F) jedan puta u dvije godine! (WBCSD – SCI = World Business Council for Sustainable Development – Cement Sustainability Initiative).

Rezultati mjerenja PCDD/F u HM Cement Kakanj (Izveštaji o rezultatima mjerenja u prilogu akta) su sljedeći:

- od 0 do 0,013 ng/Nm³ u 2024. godini,
- 0 do 0,07 ng/Nm³ u 2025. godini (drugo mjerenje u 2025 godini je završeno početkom mjeseca decembra i čekaju se rezultati).

Dozvoljena emisija PCDD/F je 0,1 ng/Nm³.

Što se tiče policikličnih aromatskih ugljovodonika (PAH), ovi polutanti nisu relevantni za industriju cementa, nego za industriju čelika, petrohemijsku industriju i sl. te za iste nisu određene granične vrijednosti Pravilnikom o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada („Sl. novine FBiH“, br. 12/2005 i 102/2012). Zbog toga se ovi polutanti u industriji cementa mjere samo u takozvanom mjerenju nultog stanja.

Također napominjemo da prema važećem zakonodavnom okviru, kantoni i općine imaju nadležnosti i obaveze u oblasti monitoringa kvaliteta zraka na svojoj teritoriji. U okviru postojećeg sistema monitoringa kvaliteta zraka, od parametara bitnih u ocjeni kvaliteta zraka trenutno se kontinuirano prati PM_{2,5}. Monitoring na području Zeničko-dobojskog kantona vrši Institut „Kemal Kapetanović“ u Zenici, koji posjeduje mobilnu mjernu stanicu sposobnu za mjerenje i parametara H₂S i benzena.

Institut „Kemal Kapetanović“ je, prema dostupnim informacijama, u fazi pripreme projekta u saradnji sa Fondom za zaštitu okoliša FBiH, koji ima za cilj nabavku nove opreme i proširenje obima parametara koji se kontinuirano mjere, uključujući i druge zagađujuće materije”

3. „Da li je planirano usklađivanje postojećih pravilnika s relevantnim EU direktivama, imajući u vidu da su aktuelni pravilnici doneseni 2005. godine, a posljednje izmjene vršene 2012.godine, te da su evropski standardi od tada značajno pooštreni?“

Navedeni Pravilnik o uvjetima za rad postrojenja za spaljivanje otpada („Sl. novine FBiH“, br. 12/2005 i 102/2012) je usaglašavan sa odredbama Direktive 2010/75 koja je postala sastavni dio Direktive 2010/75 o industrijskim emisijama. Pravilnik je usaglašen sa odredbama EU direktive u pogledu definiranja GVE pojedinih parametara. Obzirom da je izvršena revizija Direktive 2010/75 u 2024 godini, tokom predstojeće revizije podzakonskih akata u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti zraka („Sl. novine FBiH“, broj: 72/24) vodit će se računa u pogledu usklađivanja sa odredbama navedene revidirane direktive EU.

4. „Da li, s obzirom na zdravstveno stanje stanovništva i povećan broj oboljelih u Kaknju, nadležni organi planiraju uvođenje strožijih uslova praćenja emisija i kontrole kvaliteta zraka?“

Uslovi praćenja emisija zagađivača u Kaknju kao i u ostalim zonama i aglomeracijama u Federaciji BiH u skladu sa Zakonom o zaštiti zraka („Sl. novine FBiH“, broj: 72/24) i budućom revizijom podzakonskih akata će biti obaveza u definisanju mjera kod izdavanja/obnove okolinskih dozvola i propisivanja opštih uslova za operatere koji nemaju obavezu ishodovanja okolinske dozvole.

Kada je u pitanju kontrola kvaliteta zraka Zakon o zaštiti zraka („Sl. novine FBiH“, broj: 72/24) definiše pitanje nadležnosti i ulogu kantona i lokalnih zajednica u pogledu monitoringa kvalitete zraka, ulogu inspekcija na svim nivoima pitanje kućnih ložišta što ranije nije bio slučaj. Zakonom se definiše i način saradnje kantona na izradi planova zaštite kvalitete zraka ali i interventnih planova, njihovog sadržaja i radnji koje se preduzimaju u slučaju prekomjernog zagađenja, preciziraju se načini finansiranja i izrada registara zagađivača sa mogućim modeliranjem svih pojedinačnih uticaja (industrija, kućna ložišta, saobraćaj). Zeničko-dobojski kanton usvojio je Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka kojim je dat način postupanja te nadležnosti i obaveze lokalne zajednice u slučajevima prekoračenja pragova, pripravnosti, upozorenja i uzbune.

U okviru redovnih aktivnostima na implementaciji Zakona o zaštiti zraka („Sl. novine FBiH“, broj: 72/24), Federalno ministarstvo okoliša i turizma je dana 21. 10. 2025. godine organiziralo sastanak o kvaliteti zraka, kao i opravdanoj i razumljivoj zabrinutosti građana na području Općine Kakanj. Sastanku su prisustvovali predstavnici inspekcija, operatera i institucija koje se bave kontrolom kvaliteta zraka. Informacije o održanom sastanku i donesenim zaključcima se mogu pronaći na sljedećem linku Sastanak o stanju i mjerama za poboljšanje kvalitete zraka na području Općine Kakanj – Federalno ministarstvo okoliša i turizma – Bosna i Hercegovina

S poštovanjem,

Dostaviti:

- imenovanom
- arhivi

Korisnik usluge	Heidelberg Materials Cement d.d. Kakanj, Selima ef. Merdanovića 146, 72 240 Kakanj
Predmet ispitivanja:	Mjerenje emisije zagađujućih materija u zrak
Broj radnog naloga:	1902/24
Uzorkovanje izvršio:	TQM d.o.o. Lukavac
Zapisnik o uzorkovanju broj:	E-06-346/24
Datum i vrijeme uzorkovanja:	26.06.2024. godine; 11:30 ^h
Lokacija uzorkovanja:	Heidelberg Materials Cement d.d. Kakanj, Selima ef. Merdanovića 146, 72 240 Kakanj
Datum prijema uzorka u laboratorij:	27.06.2024. godine
Identifikacioni broj uzorka:	1447/24 - TQM d.o.o.; PR2483919/002 – ALS d.o.o.**
Datum ispitivanja:	27.07.2024. godine – ALS d.o.o.**
Lokacija ispitivanja:	Laboratorij TQM d.o.o Lukavac

REZULTATI ISPITIVANJA

Presjek dimnog kanala (m)	3,0	Postrojenje	Rotaciona peć			
Površina presjeka dimnog kanala (m ²)	7,065	Kapacitet i način rada postrojenja u toku mjerenja	Optimalan – Kontinuiran			
Brzina dimnih plinova (m/s)	18,1±1,72	Trajanje uzorkovanja (h)	5			
Protok dimnih plinova (m ³ /h)	460.355,40	Govor	Ugalj (128,8 t/dan), gume (12 t/dan) i SRF (36 t/dan)			
Temperatura dimnih plinova (K)	444,6	Referentni sadržaj kisika O ₂	10%			
Temperatura zraka okolice (K)	303,95	Mjerno mjesto usklađeno sa zahtjevima BAS EN 15259:2009	DA			
Atmosferski pritisak (hPa)	1010,5	Položaj i oblik dimnovodnog kanala	Vertikalni - okrugli			
Statički pritisak dimnog plina (hPa)	-5,6	Broj mjernih linija	2			
Apsolutni pritisak dimnog plina (hPa)	1004,9	Broj mjernih otvora	4			
Volumen dimnog plina (Nm ³ /h)	3,94	Broj mjernih tačaka	2			
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove i vlažan gas (Nm ³ /h)	281.976,75					
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove, suh gas (Nm ³ /h)	262.259,22					
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove i ref. kisik (Nm ³ /h)	164.508,06					
Ispitivani Parametar/ Metoda ispitivanja	Rezultat ispitivanja	Rezultat ispitivanja svedeni na n.u. i suh gas (mg/Nm ³)	Rezultat ispitivanja svedeni na O ₂ (mg/Nm ³)	Mjerna nesigurnost %	Granične vrijednosti (ng/Nm ³)	Maseni protok (kg/h)
PCDD/PCDF BAS EN 1948 1:2007, (**CZ_SOP_D08_06_114 (CSN EN 1948-2 1948-2 CSN EN 1948-3)						
I-TEO iz kvantificiranih 2,3,7,8-PCDD/F - Donja granica	0,0	0,0	0,0	±22,04	-	-
I-TEO iz kvantificiranih 2,3,7,8-PCDD/F - Gornja granica	0,019	0,006	0,009	±20,10	0,1	0,000000015
Kisik (O ₂) BAS EN 14789:2018**	14,1 vol%	-	-	±4,11	-	-
Udio vlage u plinovima BAS EN 14789:2018**	6,99 %	-	-	±0,83	-	-

Djelimično kopiranje izvještaja nije dozvoljeno bez odobranja rukovodstva Ispitne laboratorije TQM d.o.o. Lukavac. Rezultati analize odnose se samo na ispitivani uzorak. Laboratorija nije odgovorna za validnost podataka dobivenih od korisnika, kao i za validnost rezultata dobivenih na osnovu tih podataka. Laboratorij TQM d.o.o. Lukavac, akreditiran je od strane BATA-e, multilateralnog potpisnika EAMLA, pod registarskim brojem akreditacije LI-75-01, prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17025, prema Prilogu Certifikata o akreditaciji br. LI-75-01.
QMS-OB-0-50 Izvještaj o ispitivanju, izdanje 01/2024. Broj: 6-387-4822/24, Stranica 47 od 48

Korisnik usluge	Heidelberg Materials Cement d.d. Kakanj, Selima ef. Merdanovića 146, 72 250 Kakanj
Predmet ispitivanja:	Mjerenje emisije zagađujućih materija u zrak
Broj radnog naloga:	1786/25
Uzorkovanje izvršio:	TQM d.o.o. Lukavac
Zapisnik o uzorkovanju broj:	E-05-344/25
Datum i vrijeme uzorkovanja:	20.05.2025. godine; 10:00h
Lokacija uzorkovanja:	Heidelberg Materials Cement d.d. Kakanj, Selima ef. Merdanovića 146, 72 250 Kakanj
Datum prijema uzorka u laboratorij:	21.05.2025. godine
Identifikacioni broj uzorka:	1270/25 - TQM d.o.o.; PR2567794/001 – ALS s.r.o. Czech Republic**
Datum ispitivanja:	04.06.2025.godine – ALS s.r.o. Czech Republic**
Lokacija ispitivanja:	ALS s.r.o. Czech Republic**

REZULTATI ISPITIVANJA

Ispitivani Parametri/ Metoda ispitivanja	Rezultat ispitivanja	Rezultat ispitivanja svedeni na n.d. i suhi gas (ng/Nm ³)	Rezultat ispitivanja svedeni na O ₂ (mg/Nm ³)	Mjerna nesigurnost %	Granične vrijednosti (ng/Nm ³)	Maseni protok (kg/h)
Presjek dimnog kanala (m)	3,0					
Površina presjeka dimnog kanala (m ²)	7,065					
Brzina dimnih plinova (m/s)	17,7±1,69					
Profok dimnih plinova (m ³ /h)	450.181,80					
Temperatura dimnih plinova (K)	471,65					
Temperatura zrake okolice (K)	298,35					
Atmosferski pritisak (hPa)	999,6					
Statički pritisak dimnog plina (hPa)	-12,2					
Apsolutni pritisak dimnog plina (hPa)	987,4					
Volumen dimnog plina (Nm ³)	3,86					
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove i vlažan gas (Nm ³ /h)	257.126,92					
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove, suhi gas (Nm ³ /h)	236.764,58					
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove i ref. kisik (Nm ³ /h)	154.973,18					
PCDD/PCDF BAS EN 1948-1:2007 (*CZ SOP_D06_06_174 (CSN EN 1948-2, CSN EN 1948-3)						
LTEQ iz kvantificiranih 2,3,7,8-PCDD/F - Donja granica	0,0	0,0	0,0	±22,04	-	-
LTEQ iz kvantificiranih 2,3,7,8-PCDD/F - Gornja granica	0,016	0,005	0,007	±20,10	0,1	0,0000000011
Kisik (O ₂) BAS EN 14799:2018**	13,8 vol%	-	-	±4,2	-	-
Udio vlage u plinovima BAS EN 14799:2018**	7,92 %	-	-	±0,82	-	-

Djelimično kopiranje izvještaja nije dozvoljeno bez odobrenja rukovodstva Ispitne laboratorije TQM d.o.o. Lukavac. Rezultati analize odnose se samo na ispitivani uzorak. Laboratorija nije odgovorna za validnost podataka dobivenih od korisnika, kao i za validnost rezultata dobivenih na osnovu tih podataka. Laboratorij TQM d.o.o. Lukavac, akreditiran je od strane BATA-e, pod registarskim brojem akreditacije LI-75-01, prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17025, prema Prilogu Certifikata o akreditaciji br. LI-75-01.
QMS-OB-0-50 Izvještaj o ispitivanju, Izdanje 01/2025.

Broj: 6-427-4390/25, Stranica 15 od 16

Korisnik usluge	Heidelberg Materials Cement BiH d.d. Kakanj, Selima ef. Merdanovića 146, 72 240 Kakanj
Predmet ispitivanja:	Mjerenje emisije zagađujućih materija u zrak
Broj radnog naloga:	3698/24
Uzorkovanje izvršio:	TQM d.o.o. Lukavac
Zapisnik o uzorkovanju broj:	E-11-672/24
Datum i vrijeme uzorkovanja:	20.11.2024. godine; 09:15 ^h
Lokacija uzorkovanja:	Heidelberg Materials Cement BiH d.d. Kakanj, Selima ef. Merdanovića 146, 72 240 Kakanj
Datum prijema uzorka u laboratorij:	20.11.2024. godine - TQM d.o.o. Lukavac; 18.12.2024. godine - ALS Czech Republic, s.r.o.
Identifikacioni broj uzorka:	2851/24 - TQM d.o.o. Lukavac, PR24F7523-002 - ALS Czech Republic, s.r.o.
Datum ispitivanja:	03.01.2025.godine **
Lokacija ispitivanja:	ALS Czech Republic, s.r.o.**

REZULTATI ISPITIVANJA

Presjek dimnog kanala (m)	3,00	Postrojenje	Rotaciona peć			
Površina presjeka dimnog kanala (m ²)	7,0650	Kapacitet i način rada postrojenja u toku mjerenja	Optimalan – Kontinuiran			
Brzina dimnih plinova (m/s)	17±1,79	Trajanje uzorkovanja (min)	30			
Protok dimnih plinova (m ³ /h)	432.378,00	Gorivo	Alternativna goriva (gume + SRF) - (21,7 t/dan) + ugalj (151,05 t/dan)			
Temperatura dimnih plinova (K)	444,2	Referentni sadržaj kisika O ₂	10%			
Temperatura zraka okoline (K)	277,25	Mjerno mjesto usklađeno sa zahtjevima BAS EN 15269:2009	DA			
Atmosferski pritisak (hPa)	998,6	Položaj i oblik dimovodnog kanala	Vertikalni - okrugli			
Statički pritisak dimnog plina (hPa)	-3,3	Broj mjernih linija	2			
Apsolutni pritisak dimnog plina (hPa)	1001,9	Broj mjernih cijevi	1			
Volumen dimnog plina (Nm ³ /h)	2,69	Broj mjernih tacaka	12			
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove i vlažan gas (Nm ³ /h)	261.956,87					
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove, suh gas (Nm ³ /h)	243.900,07					
Protok dimnog plina svedenog na normalne uslove i ref. kisik (Nm ³ /h)	152.991,86					
Ispitivani Parametar/ Metoda ispitivanja	Rezultati ispitivanja	Rezultati ispitivanja svedeni na n.o. i suh gas (ng/Nm ³)	Rezultati ispitivanja svedeni na O ₂ (ng/Nm ³)	Mjerna nesigurnost %	Granična vrijednosti (ng/Nm ³)	Maseni protok (kg/h)
PCDD/PCDF BAS EN 1948:1:2007 (**CZ SOP 006 09 17*) (CSN EN 1948-2, CSN EN 1948-3)						
I-TEQ iz kvantificiranih 2,3,7,8-PCDD/F - Donja granica	0,0**	0,0	0,0	±22,04	-	-
I-TEQ iz kvantificiranih 2,3,7,8-PCDD/F - Gornja granica	0,019**	0,008	0,013	±22,04	0,1	0,000000020
Kisik (O ₂) BAS EN 14769:2018**	14,1 vol%	-	-	±1,19	-	-
Udio vlage u plinovima BAS EN 14790:2018***	6,89 %	-	-	±0,87	-	-

Djelimično kopiranje izvještaja nije dozvoljeno bez odobrenja rukovodstva Ispitne laboratorije TQM d.o.o. Lukavac. Rezultati analize odnose se samo na ispitivani uzorak. Laboratorija nije odgovorna za validnost podataka dobivenih od korisnika, kao i za validnost rezultata dobivenih na osnovu tih podataka. Laboratorij TQM d.o.o. Lukavac, akreditiran je od strane BATA-e, pod registarskim brojem akreditacije LI-75-01, prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17025, prema Prilogu Certifikata o akreditaciji br. LI-75-01.
 QMS-OB-0-50 Izvještaj o ispitivanju, Izdanje 01/2024. Broj: 6-17-31/25, Stranica 11 od 13

Table 2: Frequency of measurements of covered pollutants

Pollutant	Frequency of measurements...
"dust"	Continuously
"NO _x "	Continuously
"SO ₂ "	Continuously
"VOC/THC"	Continuously or at least once a year
"PCDD/F"	Once every two years
"Hg"	Once every year
"other heavy metals"	Once every two years

The frequency of measurements could be reduced for mercury when the measured emissions are below the threshold set in Table 3. The frequency of measurements would return to the normal frequency as per Table 2 when measurements go above that threshold.

When PCDD/F or mercury is measured continuously, they do not have to also be measured periodically.

Table 3: Threshold for mercury

pollutant	Threshold...	Measurements are...
"Hg"	25 µg/Nm ³	Once every two years

4.2 Quality assurance

The quality of measurement and reporting relies on the successful implementation of successive working steps: sampling, analysis and reporting. Companies should assign resources and clear responsibilities for the monitoring, validating and recording of emissions. People should be trained for both operational and maintenance checks.

The continuous measurements with CEMs following commissioning need routine checks, proper maintenance and periodical calibration.

The quality assurance process for both continuous and discontinuous measurements should include:

- The technical assessment of data: Data are in usual range for the cement production process, data are coherent.
- The comparison of emissions monitored for the same kiln and pollutant in different months and years.
- A data validation process which should be implemented by the companies.

More indications are given in the Technical Annex.